

VERTAALD DOOR ...

Een vertaler over zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem, en de oplossing ervan.

Jan H. Mysjkin

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

Ik kan me niet herinneren wat nu het 'grootste' vertaalprobleem was dat ik in vier decennia vertalen ben tegengekomen. Ik heb een bijzondere belangstelling voor de historische avant-garde en ook voor hedendaagse experimentele teksten. Daar stuit je de hele tijd door op taalcreatieve of taalontregelende processen, dus je rolt van het ene vertaalprobleem in het andere. Het recentste vertaalprobleem werd me gelapt door de titel van een gedicht van Peter Gizzi, 'When Orbital Proximity Feels Creepy'. Als je 'orbital proximity' (*orbit* betekent 'omloopbaan', *proximity* 'nabijheid') op het internet intikt, krijg je een heleboel treffers – idem dito voor het Franse 'proximité orbitale'. Maar niks als je in het Nederlands een letterlijke vertaling probeert zoals 'orbitale nabijheid' of 'orbitaalnabijheid'. Ik heb de vraag op een Nederlandse site voor sterrenkunde gesteld, maar daar is nooit antwoord op gekomen.

Hoe hebt u het opgelost?

Op een Duitse site stootte ik bij de definitie van 'planeet' op de formule "orbitale Nachbarschaft". Opdat een bol een planeet mag worden genoemd, moet hij aan drie voorwaarden voldoen, waarvan de laatste in het Nederlands luidt dat de planeet 'de omgeving van zijn baan heeft schoongeveegd'. Ik heb toen op 'loopbaanomgeving' gezocht en dat leverde een onverwachte betekenis op: de omgeving waarin iemand zijn carrière maakt, want ja, je kunt *loopbaan* als 'carrière' begrijpen, maar ook als 'omloopbaan'. Om de ambiguïteit weg te nemen heb ik voor 'omloopbaanomgeving' gekozen, want hoezeer ik ook van dubbelzinnigheden houd, in het gedicht leidt 'carrièreomgeving' alleen maar af. En zo werd de titel: 'Wanneer omloopbaanomgeving eng aanvoelt'. Weet iemand een betere oplossing, dan hoor ik het graag.

Jan H. Mysjkin (1955) vertaalt zowel poëzie als proza, van zowel klassieke auteurs als auteurs uit de avant-garde. In 2009 ontving hij de Brockway Prize voor zijn vertalingen van Nederlandse poëzie in het Frans; in 2012 de dr. Elly Jaffé Prijs voor zijn vertalingen uit het Frans.

Foto: © Christophe Lucchese